

NAMN ATT MINNAS:

VICTOR VINDE

Vad hände egentligen med Victor Vinde den ödesdigra natt, då återbudet från Chrusjtjev kom?

Mycket hade man kunnat vänta sig, men att Victor Vinde, mannen som på 20-talet var anarkist, som på 30-talet väckte uppseende genom sina antinazistiska korrespondenser i GHT, som på 40-talet gjorde GHT:s stockholmsredaktion till en antinazistisk informationscentral och som under 50-talet varit en av den franska pressfrihetens lidelsefullaste väktare och försvarare — att just han skulle av undfallenhet för den sovjetryske diktatorn åta sig rollen som den svenska regeringens inofficielle presscensor — det hade man dock icke väntat sig. Över en natt blev den gamle galliske rabulisten förvandlad till General-Stats-Opinant i hyperboréernas land. Och sedan dess har hans uppdragsgivare i regeringen blivit bönhörda över hövan. Som veterligt enda svenska tidning (naturligtvis med undantag för Ny Dag, som dock knappast har kvalificerat sig för nationalitetsbestämningen) har Stockholms-Tidningen på ledande plats instämt i Chrusjtjevs åthutning av den svenska regeringen för att den icke i tid näpste oppositionspressen. Längre kan man som svensk tidningsman knappast gå i fråga om servilitet mot en främmande diktator.

*

Faserna i den utveckling som fört Victor Vinde därhän, har det sitt intresse att notera. Han är, som bekant, mera fransman än svensk, vilket kan förklara om än icke försvara hans på-

fallande desorientering i svenska tänkesätt. Son till en tapetserarmästare i Vasastan var han redan som skolpojke så fanatisk francofil att han lyckades placera sig som stipendiat i en internationell skola i Caen i Normandie. Han tog fransk studentexamen, gick på handelshögskola i Paris, blev medarbetare i en fransk ekonomisk veckotidning och skrev därutöver i en rad franska tidskrifter av mer eller mindre avant-gardistisk typ. Sitt umgänge sökte han i radikalt intellektuella, gärna anarkistiska kretsar, där han bl. a. lärde känna Eyvind Johnson under dennes parisiska läroår.

Den första svenska tidning han medarbetade i var Upsala Nya; mera märkligt är att han under en följd av år var korrespondent till den ultrakonservativa NDA, liksom inom parentes sagt att hans ryskfödda hustru Rita intill helt nyligen representerade högertidningen Kvällsposten i Frankrike. År 1937 blev han Paris-korrespondent till GHT och passade naturligtvis som hand i handske åt Torgny Segerstedt. Under kriget var han, som nämnts, någon tid chef för GHT:s stockholmsredaktion men övergick sedan Segerstedt dött och Herbert Tingsten blivit chefredaktör för Dagens Nyheter till att vara DN:s Paris-korrespondent. Det torde ha varit Tingsten personligen, som knöt Vinde till DN och en livlig sympati förefaller att i det längsta ha förenat chefredaktören och hans Paris-korrespondent. Numera har Tingsten dock funnit att han närt en orm vid sin barm: tillmälen som ondsint, tarvlig och gemen har på DN:s ledar-

spalt denna sommar haglat över den forne medarbetaren.

Som Paris-korrespondent var Victor Vinde primus inter pares bland de nordiska ländernas pressrepresentanter och kanske inom den utländska presskolonin överhuvud. Det berodde mindre på hans omdöme, som ofta visat sig otillförlitligt, än på hans utomordentliga insikter i fransk politik — det har sagts att han kunde räkna upp nationalförsamlingens medlemmar baklänges och hoppa över var sjunde — hans energi, vitalitet och mångsidighet. Också som radiokrönikör från Paris gjorde han sig känd och uppskattad: hans lättflytande och medryckande, om än mycket subjektiva och inte sällan ganska demagogiska föredrag lämpar sig förmodligen på det hela taget bättre för muntlig än skriftlig framställning. Inte minst blir man påmind om detta, när man läser hans charmfulla men också slängiga och slarviga böcker, exempelvis den memoarbetonade »Mitt i Europa».

*

I alldeles omedveten konkurrens med DN:s inrikespolitiska redaktör Kurt Samuelsson och genom de lätt komiska LO-manövrer, som redan tillhör *la petite histoire*, utsågs DN:s Paris-korrespondent från förlidet årsskifte till Stockholms-Tidningens chefredaktör. Det var ett vågsamt experiment. Inte så mycket, kunde det tyckas, ur politisk synpunkt, Vinde har ju alltid varit allmänt radikal, som snarare ur journalistisk. Den nye chefredaktören har som framgått praktiskt taget hela sitt liv som journalist varit utrikeskorrespondent och därtill på ett och samma ställe. Han har aldrig tidigare tjänstgjort på en dagtidnings centralredaktion och han är en främling i Sverige.

Egendomligt nog har det emellertid visat sig att Stockholms-Tidningen ur

allmänt journalistisk synpunkt klarat sig bättre under den nya regimen än ur rent politisk. Det har sagts att Vinde med honett ambition velat sätta sig in i alla grenar av tidningens verksamhet och alltså inte ägnat mer utan snarare mindre uppmärksamhet åt ledaravdelningen än åt andra avdelningar i tidningen, men som ett slags ursäkt från den för tidningens politik ansvarige är denna förklaring otillräcklig. Under Näsström var ST:s ledaravdelning förvirrad, under Vinde har den blivit förvärrad.

I synnerhet när den relativt kloke och balanserade politiske redaktören Ivar Sundvik av en eller annan anledning varit frånvarande har ledarna innehållit de besynnerligaste, för att inte säga betänkligaste ting. Vindes egna alster har inte bidragit till att höja genomsnittsstandarden. Hans sista stora insats i Dagens Nyheter var att fara hem och göra Tingsten till gaullist, men han hade inte mer än kommit över till ST förrän han publice-rade en rad våldsamma angrepp på den gaullistiska »monarkien». De var dock någotsånär rimliga i jämförelse med de perfida attackerna mot regimen Adenauer. Så kom kommentarerna till Chrusjtjevs tillämnade och sedermera inställda besök, där ST visade en Gesinnungstüchtigkeit utan motsvarighet i den socialdemokratiska pressen. Som kronan på verket kan noteras en ledare om rikriktningen av Kina — visserligen inte skriven, men dock godkänd av Vinde — där det ordagrant heter: »Med tiden är det resultaten, som betyder något, inte hur de åstadkommits.»

Denna sats, som kunde varit hämtad ur »Mein Kampf», är alltså ett lösenord på ledande plats för den svenska arbetarrörelsens huvudorgan under regimen Vinde. Tidningen har tillfrågats om den solidariserar sig med denna formulering och undvikit att svara.

Med en sådan mentalitet i tidningens ledning blir ST:s reaktion inför affären Chrusjtjev fullt förklarlig. Det ostadiga, fladdriga i Vindes kynne, bristen på kärna, bristen på hållning har fört honom från antinazism till medlöperi med ryssarna. Det uppges nu att han skall efterträda Rickard Sandler i första kammaren, därigenom vidmakthållande den kutym enligt vilken det

socialdemokratiska huvudorganets ledande man skall ha säte och stämma i riksdagen. Så vitt man kunnat döma av hans hittillsvarande insatser som chefredaktör blir det dock inte Arthur Engbergs och Z. Höglunds utan Rickard Lindströms och Gösta Elfvingstraditioner den forne frifräsaren Victor Vinde kommer att uppehålla.

G. U.

